

Barneekteskap utfordrer oss

Hva gjør vi når en gravid 14-åring kommer sammen med sin 23 år gamle ektefelle for å søke asyl? Og skal et ektepar få bo sammen på asylmottaket hvis hun er 16 og han er 26 og de har et barn sammen? Dette var problemstillinger politiet, UDI og barnevernet fortløpende måtte ta stilling til, da rekordmange barnebruder kom til Norge i fjor høst.

Av assisterende direktør Birgitte Lange, Utlendingsdirektoratet

Som ansvarlige myndigheter på feltet har vi erkjent at håndteringen av barneekteskap ikke fungerte godt nok i forbindelse med den store tilstrømningen av asylsøkere i fjor. Sammen med barnevernet og politiet har UDI derfor utarbeidet felles retningslinjer for hvordan vi skal behandle slike saker i fremtiden.

Tall og fakta

I perioden 1. januar 2015 til 1. februar 2016 ble det registrert 61 asylsøkere under 18 år som var gift eller forlovet. To av disse var gutter. Ti av jentene var under 16 år. 20 av dem var gravide eller hadde barn, fire av de 20 var under 16 år. De fleste kom fra Syria, Afghanistan og Irak.

I resten av 2016 har det kun kommet et par-tre barn som lever i ekteskap eller ekteskapslignende forhold, men nå kommer det også langt færre asylsøkere totalt sett.

Varsle politi og barnevern

En tverretattlig arbeidsgruppe med UDI, Politiets utlendingsenhet (PU) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har i løpet av våren gått gjennom sakskomplekset og levert en rapport om hvordan vi skal håndtere barneekteskap blant asylsøkere fremover.

Et viktig grep, er at vi tydelig har trukket opp vilkår for når og hvordan barnevernet skal varsles hvis politiet, UDI eller ansatte i mottakene får mistanke om at en mindreårig er gift. På samme måte har de andre aktørene plikt til å melde ifra til politiet hvis man oppdager forhold som tyder på tvangsekteskap, menneskehandel, seksuallovbrudd eller seksuell omgang/ekteskap med barn under 16 år.

Hvordan skal de bo?

Det som var UDIs største utfordring i fjor høst og vinter, var hvordan vi skulle la jentene bo i mottakene. Skulle de bo sammen med ektefellen sin, i samme mottak eller i forskjellige mottak?

Her spiller selvsagt alder inn, men også hva slags forhold de to unge har seg imellom. Igjen er det viktig at barnevernet går grundig inn i saken, slik at de får vurdert alle aspekter ved paret.

Noen gjerdestolper er likevel slått ned: Barn under 16 år skal ikke bo på samme mottak som sin ektefelle, men gjerne på mottak i nærheten av hverandre hvis det er ønskelig og trygt. Hvis paret har barn sammen, må barnevernet avklare om barnet skal bo hos mor eller far. Hvis paret er over 16 år, kan de bo i et mottak for enslige mindreårige på atskilte rom. Hvis den ene i forholdet er voksen, kan de bo sammen i et ordinært mottak. Dette gjelder hvis den mindreårige motsetter seg å bo atskilt fra ektefellen. Men her må den mindreåriges representant gi samtykke og barnevernet må ha gjort sin vurdering.

Men hvis det er mistanke om tvang eller utnyttning, skal de selvsagt ikke bo sammen.

Hvis en av ektefellene er 15 år, under den seksuelle lavalderen, skal de bo i ulike mottak for enslige mindreårige. Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for asylsøkere under 15 år.

Dette er vanskelige saker å behandle fordi de utfordrer våre holdninger. Men de retningslinjene vi nå har trukket opp, vil gjøre det lettere å behandle barneekteskap på en god måte.